MALTA

QORTI TA' L-APPELL

S.T.O. PRIM IMHALLEF
VINCENT DE GAETANO

ONOR. IMHALLEF
ALBERT J. MAGRI

ONOR. IMHALLEF
ANNA FELICE

Seduta tat-3 ta' April, 2009

Appell Civili Numru. 879/2003/1

Il-Kurunell Dottor Raymond Bencini, Alfrida Naudi, Denise Iuersheri, Laura Spiteri, Mabel Azzopardi Bencini,
Grace Aquilina, Angela Bencini, Dottor Austin Bencini,
Adrian Bencini, Godwin Bencini, Dottor Leon Bencini, Edward Bencini, Pamela Vukovic, Geoffrey Pisani Bencini,
kif ukoll l-istess Adrian Bencini, Edward Bencini u Geoffrey Pisani Bencini ghan-nom u fl-interess ta' Moira Bowland, Marlene Zammit Bonett u ta' Giuletta D'Antonio, Roberto Mifsud,
u Rodolfo Mifsud, assenti minn dawn il-gzejjer

v.

Mario, Antoinette mart id-dentista Dottor Raymond Zammit, Joseph, Jeanine mart Francis sive Frank Sciberras u Jacqueline mart Albert Farrugia ahwa Grungo

Il-Qorti:

Preliminari:

B'citazzjoni pprezentata quddiem il-Prim Awla tal-Qorti Civili fit-28 ta' Awwissu, 2003 l-atturi ppremettew illi huma kienu l-eredi taz-zija taghhom Lilian Grungo li mietet intestata u bla wlied fit-3 ta' Lulju 1998, Dok. A, B, C, u l-konvenuti kienu neputijiet u werrieta ta' Joseph Grungo li miet fit-13 ta' Awwissu 1999; illi l-awtrici tal-atturi kienet wirtet in-nuda proprjeta` esklussiva tal-fond numru hamsa (5) "La Fiorentina" fi Triq Lord Strickland, Attard, minghand iz-zija taghha Beatrice Borg, bid-dritt tat-tgawdija favur iz-zewg konjugi Grungo; illi fit-termini tal-Artikolu 633A tal-Kapitolu 16 (Artikolu emendat bl-Att XXI tal-1993) kien inghata d-dritt ta' abitazzjoni lis-superstiti mill-konjugi, anke jekk id-dar kienet proprjeta` tal-konjugi li gie nieqes jew nieqsa; mentri d-dritt ghall-wirt ta' nofs il-proprjeta` tal-mejjet (jew mejta) favur is-superstiti ma jinkludix id-dar soggetta ghad-dritt ta' abitazzjoni mis-superstiti – Artikolu 826 (1) (a) u (b) tal-Kapitolu 16; illi, illegalment, il-konvenuti kienu qed jippretendu li huma kienu proprjetarji ta' nofs indiviz tal-fond, billi jallegaw li l-awtur taghhom Joseph Grungo wiret dan is-sehem minghand martu Lilian Grungo, billi din kienet mietet intestata u bla wlied (protest taghhom ipprezentat mac-citazzjoni u mmarkat Dok. D u kontro-protest Dok. E); illi l-atturi kienu proprjetarji tal-fond kollu fuq imsemmi, u l-konvenuti ma kellhom l-ebda sehem mill-istess proprjeta`.

Dan premess l-atturi talbu li dik il-Qorti:

Tiddikjara li huma l-proprjetarji tal-fond numru 5 "La Fiorentina" fi Triq Lord Strickland, Attard u li l-konvenuti

bhala eredi ta' Joseph Grungo m'ghandhom l-ebda sehem mill-istess proprjeta`.

Bl-ispejjez, inkluzi dawk tal-kontro-protest tal-10 ta' Settembru, 1999; u bl-ingunzjoni tal-konvenuti ghas-subizzjoni.

B'nota pprezentata fid-29 ta' Jannar, 2004 (fol. 19) il-konvenuti eccepew:
"1. Illi in linea preliminari, il-konvenut Joseph Grungo kien jinsab assenti minn dawn il-gzejjer u kien innomina lill-konvenuta Antoinette Zammit skond prokura li tidher f'ismu (Dok. A);

"2. Illi in vista tal-assenza tal-atturi Moira Bowland, Marlene Zammit Bonett u ta' Giuletta D'Antonio, Roberto Mifsud, kienu jridu jidhru l-prokuraturi taghhom bhala legittimi rapprezentanti skond il-ligi;

"3. In linea preliminari n-nullita` tad-dikjarazzjoni prezentata mac-citazzjoni u konsegwentement l-istess citazzjoni stante li m'hemm hadd indikat illi kien ikkonferma bil-gurament;

"4. Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-atturi kienu jridu jippruvaw li huma l-allegati u unici eredi ta' Lilian Grungo;

"5. Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost u fil-meritu, it-talba attrici kienet infondata fil-meritu u fid-dritt u kellha tigi michuda bl-ispejjez stante li l-awtur tal-konvenuti ossija Joseph Grungo kien wiret b'mod intestat minghand martu n-nofs indiviz tal-istess proprjeta` u per konsegwenza, l-odjerni konvenuti bhala successuri tieghu skond it-testment fl-atti tan-Nutar Dottor Gerard Spiteri Maempel tal-ewwel (1) ta' Gunju, tas-sena elf disa' mija tmienja u disghin (1998) (Dok. B), kienu proprjetarji tan-nofs indiviz tal-istess fond;

"6. Salv eccezzjonijiet ulterjuri."

<u>Is-sentenza appellata</u>

B'sentenza moghtija fil-11 ta' Ottubru, 2006 il-Prim Awla tal-Qorti Civili ddisponiet minn din il-vertenza bil-mod segwenti:
"In vista tal-prokuri prezentati fil-15 ta' Marzu, 2004 it-tieni eccezzjoni m'ghadhiex applikabbli.

"Dwar it-tielet eccezzjoni tan-nullita` tad-dikjarazzjoni prezentata mac-citazzjoni u konsegwentement li l-istess citazzjoni stante li m'hemm hadd indikat illi kkonferma bil-gurament, jirrizulta mit-timbru li d-dikjarazzjoni giet mahlufa minn Jeffrey Pisani Bencini, u ghalhekk tichad din l-eccezzjoni.

"Dwar ir-raba' eccezzjoni li l-atturi jridu jipprovaw li huma l-allegati u unici eredi ta' Lilian Grungo dan jirrizulta mid-dokumenti ezibiti u ghalhekk tichad din l-eccezzjoni.

"Izda ghall-motivi fuq imsemmija l-Qorti tilqa' l-hames eccezzjoni tal-konvenuti.

"Spejjez tliet kwarti [3/4] ghall-atturi u kwart [1/4] ghall-konvenuti."

U dan wara li ghamlet is-segwenti konsiderazzjonijiet.
"Rat id-dikjarazzjoni tal-atturi li fiha ssemma li l-atturi kienu l-eredi taz-zija taghhom Lilian Grungo li mietet intestata u bla wlied fit-3 ta' Lulju 1998, u l-konvenuti kienu neputijiet u werrieta ta' Joseph Grungo li miet fit-13 ta' Awwissu 1999. Illi l-awtrici tal-atturi kienet werrieta in-nuda proprjeta` esklussiva tal-fond numru hamsa (5) "La Fiorentina" fi Triq Lord Strickland, Attard, minghand iz-zija taghha Beatrice Borg, bid-dritt tat-tgawdija favur iz-zewg konjugi Grungo. Illi fit-termini tal-Artikolu 633A tal-Kapitolu 16 (Artikolu emendat bl-Att XXI tal-1993) inghata d-dritt ta' abitazzjoni lis-superstiti mill-konjugi, anke jekk id-dar kienet proprjeta` tal-konjugi li gie nieqes jew nieqsa; mentri d-dritt ghall-wirt ta' nofs il-proprjeta` tal-mejjet (jew mejta) favur is-superstiti ma jinkludiex id-dar soggetta ghad-dritt ta' abitazzjoni mis-superstiti – Artikolu 826 (1) (a) u (b) tal-Kapitolu 16. Illi, illegalment, il-konvenuti qed jippretendu li huma proprjetarji ta' nofs

indiviz tal-fond, billi jallegaw li l-awtur taghhom Joseph Grungo wieret dan is-sehem minghand martu Lilian Grungo, billi din mietet intestata u bla wlied. Illi l-atturi kienu proprjetarji tal-fond kollu fuq imsemmi, u l-konvenuti m'ghandhom l-ebda sehem mill-istess proprjeta`.

“Gie pprezentat affidavit ta' Geoffrey Pisani Bencini li fih intqal li hu wiehed mill-atturi u ommu Connie Bencini kienet oht Lilian Grungo. Semma li flimkien ma' l-atturi l-ohra, ahwa jew kugini jigu neputijiet ta' Lilian Grungo. Qal li zijtu Lilian kienet mizzewga ma' Joseph Grungo u ma kellhomx tfal u li mietet bla testment fit-3 ta' Lulju 1998. Qal li peress li l-genituri taghha u hutha kollha mietu qabilha, huma l-atturi wirtuha. Semma li zewgha Joseph kien miet fit-13 ta' Awwissu 1999 b'testment tat-28 ta' Mejju 1998 ippubblikat minn Nutar Dottor Gerard Spiteri Maempel u kien innomina bhala eredi universali tieghu lill-hames konvenuti.

“Qal li l-konjugi Grungo kienu jghixu fid-dar 5, La Fiorentina, Triq Lord Strickland, Attard liema dar kienet proprjeta` taz-zija ta' Lilian Grungo cioe` Beatrice Borg fejn din halliet in-nuda proprjeta` liz-zija taghha Lilian Grungo u halliet id-dritt ta' tgawdija favur iz-zewg konjugi Grungo flimkien. Semma hemm divergenza bejn iz-zewg nahat, u skond huma l-posizzjoni taghhom hi dik indikata mill-ligi waqt li l-konvenuti qed jippretendu li billi l-awtur taghhom, iz-ziju Joseph, billi miet wara martu li mietet intestata, hu wiret nofs il-proprjeta` kollha taghha.

"Semma li l-konvenuti qed jippretendu li wirtu nofs id-dar mentri fl-opinjoni taghhom, in-nofs li jiret ir-ragel f'kaz ta' koppja bla tfal u bla axxendenti ma tinkludiex id-dar soggetta ghad-dritt ta' abitazzjoni. Semma li saru diversi inkontri bejn il-partijiet izda sfortunatament ma ntlehaq l-ebda ftehim.

"Rat id-dikjarazzjoni tal-konvenuti li fiha ssemma li l-konvenut Joseph Grungo jinsab assenti minn dawn il-gzejjer u ghandu lill-konvenuta Antoinette Zammit debitament awtorizzata skond prokura li tidher f'ismu. Illi in vista tal-assenza tal-atturi Moira Bowland, Marlene

Zammit Bonett u ta' Giuletta D'Antonio, Roberto Mifsud; irid jidher il-mandatarju taghhom skond il-ligi bhala l-legittimi rapprezentanti. Illi l-atturi jridu jipprovaw li huma l-allegati u l-unici eredi ta' Lilian Grungo. Illi fit-3 ta' Lulju 1998, mietet intestata u minghajr dixxendenti Elena Margherita sive Lilian Grungo mart il-mejjet Spizjar Joseph Grungo bint il-mejjet Roberto Bencini u Gemma nee' Pellegrini li kellha l-karta tal-identita` bin-numru 3020(M). Illi fit-13 ta' Awwissu 1999 miet testat Joseph Grungo, mizzewweg lill-Elena Margherita sive Lilian Grungo nee` Bencini, bin il-mejtin Emmanuele u Eugenia nee` Chapelle li kellu l-karta tal-identita` bin-numru 548612(M). Joseph Grungo skond l-ahhar testment tieghu fl-atti tan-Nutar Dottor Gerard Spiteri Maempel tal-1 ta' Gunju 1998, kien innomina lill-atturi bhala l-eredi universali tieghu. Illi Joseph Grungo kien iddispona fl-ahhar testament tieghu b'titolu ta' legat a favur tal-konvenuti proprjeta` parafernali, liema proprjeta` mhux qed tinghadda lilhom minhabba l-oppozizzjoni tal-atturi. Il-mejjet Spizjar Joseph Grungo flimkien ma' martu Lilian kienu wkoll legatarji ta' Beatrice Borg, fejn fost ohrajn hallietilhom konjuntivament anke l-usufrutt tal-Proprjeta` mmobbli, maghrufa bhala "La Fiorentina", li tinsab fi triq it-twila, H'Attard, u dan skond t-testment taghha tat-12 ta' Mejju 1971. Illi fl-istess testament il-mejta Beatrice Borg halliet ukoll in-nuda proprjeta` lil Lilian Grungo. Mal-mewt ta' Lilian Grungo, Joseph Grungo ezercita` d-dritt li jiret b'titolu ta' proprjeta` assoluta nofs il-proprjeta` ta' martu kif tixhed ukoll id-dikjarazzjoni 'causa mortis' fl-atti tan-Nutar Dottor Spiteri Maempel, tal-5 ta' Novembru 1998. L-Artikolu 633 A ma kienx japplika ghad-decujus Joseph Grungo. It-talba attrici hija infondata fil-meritu u fid-dritt u ghandha tigi michuda bl-ispejjez stante li l-awtur tal-konvenuti ossija Joseph Grungo wiret b'mod intestat minghand martu n-nofs indiviz tal-istess proprjeta` u per konsegwenza, l-odjerni konvenuti bhala successuri tieghu skond it-testment tieghu huma proprjetarji tan-nofs indiviz tal-istess fond.

"Gie prezentat affidavit ta' Mario Grungo li fih intqal li hu u l-konvenuti l-ohra jigu n-neputijiet ta' Joseph Grungo. Semma li fit-3 ta' Lulju 1998 Lilian Grungo mietet intestata

u Joseph Grungo gie nfurmat mill-avukat tieghu Dr. Pawlu Mallia li kien wiret nofs il-proprjeta` ta' martu inkluza l-proprjeta` "Villa Fiorentina", Attard, ghamel id-dikjarazzjoni Causa mortis u hallas it-taxxa tal-wirt fuq il-proprjeta`. Qal li Joseph Grungo kellu d-dritt ta' usufrutt fuq il-proprjeta`, skond it-testment tal-proprjetrici precedenti Beatrice Grungo, l-atturi ghamlu diversi tentattivi biex jevakwawh mid-dar u jghaddilhom ic-cavetta.

"Semma li fit-13 ta' Awwissu 1999 miet Joseph Grungo u hu flimkien ma' hutu kienu nominati eredi universali u kien hallilhom xi prelegati. Peress li Joseph Grungo kien wiret nofs il-proprjeta` ab-intestato ta' martu u sussegwentement huma kienu wirtuh u huma ghalhekk ghamlu dikjarazzjoni causa mortis u hallsu t-taxxa relevanti. Qal li ghalkemm wirtu proprjeta` ta' Joseph Grungo l-atturi ghadhom jostakolaw li jiehdu l-pussess taghha minghajr ebda raguni. Semma wkoll li l-atturi kienu hadu wkoll il-pussess ta' proprjeta` mobbli u dan minghajr il-kunsens taghhom. Qal li huma ssuggerew li jinhatar depozitarju izda l-konvenuti ma kkoperawx. Semma li kien impossibli li jintlahaq qbil ma' l-atturi ghax ma riedux jghaddulhom dak li kien taghhom bi dritt. Qal li huma ma hadu xejn mill-proprjeta` tal-konjugi Grungo.

"Illi l-atturi talbu li jigu dikjarati proprjetarji tal fond numru hamsa (5) "La Fiorentina" fi Triq Lord Strickland, Attard, stante li huma l-eredi taz-zija taghhom Lilian Grungo peress li din tal-ahhar kienet wirtet in-nuda proprjeta` tal-imsemmi fond. Il-konvenuti ecceppew li t-talba attrici hija nfondata fil-mertu u fid-dritt stante li Joseph Grungo wiret nofs indiviz tal-istess proprjeta` minghand martu Lilian Grungo, u ghalhekk huma bhala eredi tieghu ghandhom dritt ghan-nofs is-sehem tal-proprjeta` msemmija.

"Irrizulta li bit-testment li ghamlet Beatrice Borg, hija halliet in-nuda proprjeta` tal-villa hawn fuq imsemmija lin-neputija Lilian Grungo, kif ukoll hija nnominat lill-konjugi Joseph u Lilian Grungo legatarji tal-uzufrutt kongunt tal-proprjeta` hawn imsemmija (a fol 38 tal-process). Irrizulta wkoll li Lilian Grungo mietet intestata u minghajr ulied fit-3 ta'

Lulju 1998. Illi fit-13 ta' Awwissu 1999 miet Joseph Grungo u fl-ahhar testment tieghu dak tal-1 ta' Gunju 1998 fl-atti tan-Nutar Dottor Gerard Spiteri Maempel (a fol 27-29) huwa halla lill-konvenuti bhala eredi universali tieghu. Illi l-konvenuti pprezentaw protest gudizzjarju (a fol 8-9) fejn intqal li d-dikjarazzjoni 'causa mortis' wara l-mewt ta' Lilian Grungo fejn l-atturi semmew li huma proprjetarji assoluti tal-imsemmija proprjeta` tmur kontra d-dikjarazzjoni 'causa mortis' li kien ghamel Joseph Grungo. Ghal dan il-protest, l-atturi pprezentaw kontro-protest (a fol 10-11).

"L-atturi sostnew li, fil-kaz ta' koppja bla tfal, meta wiehed minnhom imut, is-superstiti jinghata d-dritt ta' abitazzjoni tad-dar matrimonjali. Izda kompla jigi affermat li peress li l-villa msemmija bhala d-dar matrimonjali taghhom wirtitha Lilian Grungo minghand iz-zija taghha, din kienet proprjeta` parafernali taghha, izda s-sitwazzjoni ta' Joseph Grungo mhix koperta bil-ligi u ghalhekk meta wiret nofs il-proprjeta` ta' martu, ma jfissirx li wiret ukoll id-dar matrimonjali, imma d-dar kienet biss soggetta ghad-dritt ta' abitazzjoni tas-superstiti. Dan gie argumentat a bazi ta' dak li jipprovdu l-Artikoli 633A, flimkien ma' l-Artikolu 826(1) (a) u (b) tal-Kodici Civili.

"L-Artikolu 633A (1) [li kien jitkellem fuq is-successjoni b'testment] kien ighid hekk:

"Min jibqa' haj mill-mizzewgin ikollu jedd li jabita fil-post li jkun jintuza bhala residenza principali ta' dak li jibqa' haj meta tmut il-parti l-ohra, meta dak il-post ikun proprjeta` assoluta ta' jew mizmum b'enfitewsi mill-parti li tmut jew wehedha jew flimkien ma' min jibqa' haj."

"U l-artikolu 826(1)li kien jitkellem fuq is-successjoni ab intestato] kien jiddisponi hekk:

"Jekk il-persuna li tmut ma thallix warajha tfal jew dixxendenti bhal dawk imsemmija fl-artikolu 631, min jibqa' haj ikollu dritt ghall-jedd ta' abitazzjoni msemmi fl-artikolu 633A, u dwar il-beni tal-persuna li tmut li ma jkunux suggetti ghal dak il-jedd ta' abitazzjoni –"

"(a)….

"(b) jekk il-persuna li tmut ma thallix warajha tfal illegittimi kif intqal qabel, izda thalli warajha axxendenti, jew ahwa jew id-dixxendenti taghhom, min jibqa' haj mill-mara u r-ragel ikollu jedd ghan-nofs tal-proprjeta` tal-mejjet bi proprjeta` assoluta."

"Qabel xejn ghandu jigi rilevat li l-ligi applikabbli kienet dik li kienet tezisti meta mietu l-konjugi Grungo u dik hi li giet ikkwotata. It-tezi tal-atturi hija li din il-kwistjoni hija regolata bil-ligi anke permezz tal-emenda tal-Att XXI tal-1993, fejn is-superstiti f'koppja bla tfal inghata d-dritt ta' abitazzjoni fid-dar permezz tal-Artikolu 633A tal-Kap 16. U li skond l-Artikolu 826(1) (a) u (b), id-dritt ghall-wirt ta' nofs il-proprjeta` tad-decujus favur is-superstiti ma jinkludix id-dar soggetta ghad-dritt ta' abitazzjoni.

"Illi hawnhekk ta' min ighid li l-legislatur permezz tal-emendi tal-Att XXI tal-1993, ried jassigura d-dritt ta' abitazzjoni lil dak il-konjugi li jibqa' haj. Il-legislatur ried jevita t-trauma ulterjuri lis-superstiti li barra dak li ghadda minnu bit-telfa tal-konjugi ma jkollux problema ohra bit-telfa tar-residenza tieghu. L-ghan tal-legislatur kien li jipprotegi lis-superstiti milli jigi zgumbrat mill-proprjeta`.

"Fil-kaz in ezami, il-konjugi Grungo kellhom l-uzufrutt kongunt hekk kif hemm imnizzel proprju fit-testment li halliet Beatrice Borg (a fol 37-38). Ghalhekk, din is-sitwazzjoni hija kemmxejn differenti minn dik enuncjata fl-artikolu 633A tal-Kap 16 u dan peress li Joseph Grungo kellu d-dritt li jibqa' joqghod fil-fond ghax kienet proprju l-volonta` tat-testatrici Beatrice Borg, u mhux biss a tenur tal-artikolu 633A. Joseph Grungo kellu l-legat tal-uzufrutt. Ghalih ma applikax biss id-dispost tal-artikolu 633A dwar l-abitazzjoni ghax kellu jedd superjuri. L-atturi jsostnu l-oppost [ara fol 66]. Izda din il-Qorti thoss li jekk il-legislatur ried li jivvantagga lis-superstiti ma jistax dan jinghata biss id-dritt ta' abitazzjoni meta fil-fatt kellu l-uzufrutt. Hu ma wiritx id-dritt tal-abitazzjoni minhabba l-legat tal-uzufrutt. Bl-istess mod il-legislatur ma riedx

inaqqas id-drittijiet tas-superstiti dwar proprjeta` li jakkwista s-superstiti mall-mewt tal-konjugi.

“Joseph Grungo ma ezercitax u ma ssoggetax il-proprjeta` imsemmija ghall-jedd ta’ abitazzjoni imsemmi fl-artikolu 633 A u dan ghax certament ma kienx jaqbillu li jirrestringi d-dritt tal-uzufrutt li wiret minghand Beatrice Borg ghal dritt ta’ abitazzjoni.

“Issa l-Qorti sejra tezamina l-artikoli 633 A (1) u (4) u 633. Fl-artikolu 633 (4) kien jinghad li fic-cirkostanzi msemmija fl-artikolu 633 [li fin-nuqqas ta’ tfal jew dixxendenti skond l-artikolu 631 is-superstiti ghandu l-jedd ghall-kwart tal-beni fi propjeta` shiha] il-jedd imsemmi fis-subartikolu (1) [jedd li jabita] jkun b’zieda mal-jedd tal-parti li tibqa’ hajja moghti bl-imsemmi artikolu 633. Din hija speci ta’ legittima tal-konjugi superstiti. Dak li jipprovdi l-artikolu 826 dwar is-successjoni ab intestato kien jaghti d-dritt lil Joseph Grungo ghal nofs il-propjeta’ ghax dan is-sehem jista’ jkun biss aktar mill-legittima u mhux anqas.

“Fil-mument tal-mewt ta’ Beatrice Borg, il-konjugi Grungo bejnithom kellhom it-totalita` tal-propjeta` tad-dar residenzjali principali taghhom. Joseph Grungo wiret in-nofs tal-proprjeta` ta’ martu minghajr l-eskluzjoni tad-dar matrimonjali. Meta fit-13 ta’ Awwissu 1999 miet testat Joseph Grungo gie applikabbli l-ahhar testment tieghu fl-atti tan-Nutar Gerard Spiteri Maempel tal-1 ta’ Gunju, 1998 fejn huwa nnomina bhala eredi universali tieghu lill-konvenuti. B’hekk in-nofs li kien wiret hu ghadda ghand il-konvenuti.”

<u>L-appell tal-atturi</u>

L-atturi hassew ruhhom aggravati bis-sentenza fuq riportata u ghalhekk b’rikors intavolat fis-27 ta’ Ottubru, 2006 talbu li din il-Qorti tirriforma d-decizjoni tal-Prim Awla tal-Qorti Civili tal-11 ta’ Ottubru, 2006 fil-kawza fl-ismijiet premessi billi jigu michuda l-eccezzjonijiet kollha tal-konvenuti u tigi milqugha t-talba attrici, bl-ispejjez taz-zewg istanzi kontra l-konvenuti appellati.

Il-konvenuti pprezentaw risposta fejn iddikjaraw li s-sentenza appellata hija gusta u timmerita konferma u li, anke ghar-ragunijiet hemm moghtija, l-appell tal-atturi ghandu jigi michud bl-ispejjez kontra l-atturi appellanti.

Ikkunsidrat:

F'dawn il-proceduri l-atturi qed jitolbu li l-Qorti tiddikjara li, bhala eredi ta' Lilian Grungo, huma proprjetarji assoluti tal-fond numru 5, La Fiorentina, fi Triq Lord Strickland, Attard u li l-konvenuti, bhala eredi ta' Joseph Grungo, m'ghandhom l-ebda sehem mill-istess proprjeta`.

Il-fatti li taw lok ghal dawn il-proceduri huma ben riportati fis-sentenza appellata, biss fil-qosor jinghad li Lilian Grungo, mart Joseph, kienet wirtet in-nuda proprjeta` tal-fond mertu tal-kawza minghand iz-zija taghha Beatrice Borg in forza ta' testment tat-12 ta' Mejju, 1971. Apparti l-laxxitu imsemmi, l-istess testatrici kienet ukoll halliet l-uzufrutt konguntiv tal-imsemmi fond lill-konjugi Grungo, u cioe` lill-imsemmija Lilian u zewgha Joseph. Dan il-fond kien jintuza bhala r-residenza principali tal-konjugi Grungo. Lilian Grungo mietet, bla testment, fit-3 ta' Lulju, 1998 u wirtuha l-atturi. Mal-mewt ta' martu, Joseph Grungo kien ghamel dikjarazzjoni '*causa mortis*' fejn iddikjara li huwa kien wiret skond il-ligi nofs indiviz tal-fond imsemmi minghand martu. Joseph Grungo miet fit-13 ta' Awwissu, 1999 u skond l-ahhar testment tieghu tal-1 ta' Gunju, 1998 fl-atti tan-Nutar Gerard Spiteri Maempel, innomina lill-konvenuti bhala eredi universali tieghu, li b'kuntratt ippubblikat min-nutar Dottor Gerard Spiteri Maempel tat-3 ta' Awwissu, 2000, iddikjaraw li fost l-effetti li huma kienu wirtu minghand iz-ziju taghhom kien hemm nofs l-imsemmi fond gewwa H'Attard. Din l-allegazzjoni hija kontestata mill-atturi

L-atturi jikkontendu li, gialadarba bl-Artikolu 633A tal-Kapitolu 16 mal-mewt ta' Lilian Grungo, zewgha Joseph Grungo, bhala s-superstiti taghha, inghata d-dritt ta' abitazzjoni fir-residenza principali fejn kien jabita ma martu, il-mejta Lilian, u dan anke jekk l-istess fond kien proprjeta` assoluta tal-konjugi li giet nieqsa, din id-dar, kif

suggetta ghad-dritt ta’ abitazzjoni tal-istess Joseph Grungo, ma tifformax parti mill-assi ta’ Lilian Grungo ghal fini tal-Artikolu 826(1)(a) u (b) tal-Kap 16 li jiddisponi li jekk il-persuna li tmut ma thallix warajha tfal illegittimi izda thalli warajha axxendenti, jew ahwa jew id-dixxendenti taghhom, min jibqa’ haj mill-mara u r-ragel ikollu jedd ghan-nofs tal-proprjeta` tal-mejjjet bi proprjeta` assoluta. In effetti b’kuntratt ‘*causa mortis*’ ippubblikat fl-1 ta’ Lulju, 1999, l-atturi odjerni kienu ddikjaraw li huma proprjetarji assoluti u shah tal-imsemmija proprjeta`.

Fis-sentenza appellata nsibu li l-ewwel Qorti laqghet il-hames eccezzjoni tal-konvenuti fis-sens li Joseph Grungo wiret b’mod intestat minghand martu n-nofs indiviz tal-istess proprjeta` u per konsegwenza l-istess konvenuti, *qua* eredi tieghu, huma proprjetarji tan-nofs indiviz tal-imsemmi fond. Konsegwentement dik il-Qorti cahdet it-talba attrici.

<u>L-aggravji tal-atturi appellanti</u>

L-appellanti bazikament ressqu zewg aggravji kontra s-sentenza appellata; dawn huma s-segwenti:

a) l-ewwel Qorti erronjament ikkonkludiet li l-Legislatur ma riedx inaqqas id-drittijiet tas-superstiti dwar proprjeta` li jakkwista mal-mewt tal-konjugi la darba huwa kellu dritt ta’ uzufrutt; u

b) il-konsiderazzjonijiet maghmula mill-ewwel Qorti dwar l-Artikolu 633 mhumiex legalment korretti.

Ikkunsidrat:

Qabel xejn ghandu jinghad li l-kwistjoni ta’ bejn il-kontendenti tirrisali ghall-apertura tas-successjoni ta’ Lilian Grungo li mietet intestata u li, konsegwentement, is-successjoni taghha ghandha tigi regolata bil-provvedimenti li jinsabu fis-Sub-Titolu II tat-Taqsima II tat-Tieni Ktieb tal-Kapitolu 16 tal-Ligijiet ta’ Malta. Il-kwezit li din il-Qorti ghandha quddiemha jikkoncerna d-drittijiet successorji ta’ Joseph Grungo, mal-mewt ta’ Lilian

Grungo, u dana billi il-konvenuti, *qua* eredi universali ta' Joseph Grungo, jippretendu li huma wirtu minghandu n-nofs indiviz tal-fond La Fiorentina, liema sehem tal-imsemmi fond l-istess Joseph Grungo, skond il-konvenuti, kien wiret minn ghand martu b'successjoni *ab intestato.*

L-Att XXI tal-1993, li emenda l-Kodici Civili, introduca l-Artikolu 633A fis-sub titolu I tat-Titolu III tat-Tieni Taqsima li jitkellem dwar successjoni b'testment, li fil-qosor, jaghti d-dritt lis-superstiti fost il-mizzewgin li jabita fil-post li jkun jintuza bhala residenza principali ta' dak li jibqa' haj meta tmut il-parti l-ohra, u dan anke meta l-imsemmi fond ikun proprjeta` assoluta ta', jew mizmuma b'enfitewsi, mill-parti li tmut. Dan id-dritt inghata ukoll lis-superstiti fost il-konjugi f'successjonijiet *ab intestato* in forza tal-Att imsemmi li emenda l-Artikolu 826 tal-Kap 16 f'dan is-sens. Infatti dan l-artikolu fis-subartikolu (1) tieghu, issa gie jaqra hekk:

"Jekk il-persuna li tmut ma thallix warajha tfal jew dixxendenti bhal dawk imsemmija fl-artikolu 631, min jibqa' haj ikollu dritt ghall-jedd ta' abitazzjoni msemmi fl-artikolu 633A……"

L-atturi jsostnu li dan id-dritt moghti lis-superstiti johrog il-fond suggett ghall-abitazzjoni mill-assi ereditarji tal-konjugi premort b'mod li kull dritt koncess lis-superstiti fuq l-istess assi ereditarji ta' dak li jmut testat, a tenur tal-Artikolu 633, u cioe` il-jedd ghall-kwart tal-beni, fi proprjeta` shiha, fl-assenza ta' ulied jew dixxendenti ohra, u l-jedd ghan-nofs indiviz tal-proprjeta` tal-mejjet bi proprjeta` assoluta, fl-assenza ta' tfal jew dixxendenti ohra, f'kaz ta' successjoni minghajr testment, ma jkunx jinkludi dan il-fond hekk suggett ghad-dritt ta' abitazzjoni. Cioe` dan il-fond jibqa' barra mill-assi li fuqhom is-superstiti jista' jirreklama d-drittijiet tieghu kif jinghad fl-artikoli imsemmija.

Din is-sottomissjoni tal-atturi tohrog u hi sorretta minn dak li jkompli jghid l-Artikolu 826(1), riprodott in parte hawn fuq, li jkompli hekk:

"u dwar il-beni tal-persuna li tmut <u>li ma jkunux soggetti ghal dak il-jedd ta' abitazzjoni</u>:

(b) jekk il-persuna li tmut ma thallix warajha tfal illegittimi kif intqal qabel, izda thalli warajha axxendenti, jew ahwa jew id-dixxendenti taghhom, min jibqa' haj mill-mara u r-ragel ikollu jedd ghan-nofs tal-proprjeta` tal-mejjet bi proprjeta` assoluta."

Mill-mod kif inhu redatt dan l-artikolu din il-Qorti hija propensa li tikkoncedi li s-sottomissjoni tal-appellanti jista' jkollha mis-sewwa billi jidher li bil-mod kif gie emendat dan l-artikolu, il-legislatur ried jelimina mill-assi ereditarji tal-konjugi premort, u li fuqu s-superstiti jkollu dritt in piena proprjeta`, dak il-fond li jkun suggett ghad-dritt ta' abitazzjoni meta jitkellem dwar il-beni tal-persuna li tmut li ma jkunux soggetti ghal dak il-jedd ta' abitazzjoni.

Dan premess, izda, din il-Qorti ma tistax, fil-kaz partikolari, tikkondividi s-sottomissjonijiet u ragunament tal-appellanti billi hawn mhux qed nitkellmu fuq dritt ta' abitazzjoni koncess lil Joseph Grungo wara il mewt ta' martu Lilian u dan in vista tal-Artikolu 826 tal-Kap 16, billi jirrizulta li l-istess Joseph Grungo kellu, <u>sa minn qabel il-mewt ta' martu, u indipendentement mill-premorjenza taghha</u>, id-dritt li jabita fil-fond imsemmi in forza tad-dritt ta' uzufrutt imholli lilu miz-zija ta' martu Lilian, u cioe` minn Beatrice Borg. Ghalhekk din il-Qorti tifhem li gialadarba l-istess Joseph Grungo kellu jeddijiet fuq il-fond imsemmi, id-dritt koncess mil-ligi bl-Artikolu 826 tal-Kap 16 ma japplikax ghal kaz tieghu billi dan id-dritt kien mahsub biex jipprotegi dak is-superstiti li minhabba l-mewt tal-konjugi l-iehor isib ruhu sprovvist minn dar ta' abitazzjoni. Dan ifisser li wiehed ma jistax jikkontempla x'kien jew ma kienx jircevi, bi dritt *ab intestato*, l-istess Joseph Grungo mill-assi ereditarji tal-mejta Lilian Grungo bl-applikazzjoni tal-Artikolu 826(1) kif emendat, u dana billi qatt ma kien hemm il-htiega li dan juzufruwixxi mid-dritt ta' abitazzjoni hemm kontemplat, u ghalhekk ghandu japplika is-subartikolu (b) tal-istess artikolu li jiddisponi li s-superstiti "*ikollu jedd ghan-nofs tal-proprjeta` tal-mejjet bi proprjeta` assoluta.*"

Ghar-ragunijiet fuq moghtija, l-appell tal-atturi qed jigi michud u s-sentenza appellata qed tigi konfermata. In

vista tan-novita` tal-kwistjoni, l-ispejjez ta’ dan l-appell jibqghu bla taxxa.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM--------------------------------